

Új rendszer, új hatalom

SZÁRSZÓ Farkasházy Tivadart persze megkérdezték, megint ötven évet kell-e várni a következő szárszói találkára, avagy lesz jövőre is. Farkasházy Tivadar persze nem zárta ki a lehetőségét annak, hogy akit ér, meg ismer, meg becsül, az jövőre ismét ugyanoda eljövendhet.

A kérdés csak az, hogy jövőre ugyanazok ugyanazok lesznek-e. Mi van, ha a sors válaszol arra a kérdésre, amit Makk Károly tett föl úgy egy hete, és történetesen éppen Szárszón: mi lesz akkor, ha győzünk, győznek, győz a... Ki? Kik?

A múlt heti szárszói légyott azért sikerülhetett mostanában példa nélkül álló módon békésre és jókedvűre, mert történelmileg úgy alakult. Farkasházy Tivadar még nem tudhatta, amikor szervezni kezdte.

Úgy alakult, hogy amennyiben a múlt héten Szárszó helyett választásokra mentek volna a hely szellemét megtisztelők, az ujjuk mozdítása nélkül győztek volna a penetrálódtott koalíció fölött. Az SZDSZ is, a Fidesz is, a szocialisták is. Nem azért, mert annyira jók és ígértesek, hanem mert történelmileg úgy alakult, hogy már egypártus rendszer van Magyarországon.

A jellegtelenségükben is zavaros szürke eminenciáskodó kereszténydemokraták, a ki tudja honnan és hova szalajtott hol ide, hol oda hepciáskodó kigazdák legfőljebb sajnálatszavazatokra számíthatnak nosztalgiaikhoz ragaszkodó becsületes emberektől. Az MDF mütét helyett olyan gustustalan harakirit csinált, ami már nem is szánalmas, hanem rémisztő. Most majd kiömlik a rejtőzködő tartalom. De mielőtt kipotyognának a lenyelt vekkerórák, töltőtollak, pénzecskék és aranyrudak, szembe kellett nézni azzal, miféle lény vezette az ész nélküli falánkságra ezt a pártorganizmust. Szembe kell nézni, ha ez szemlesütve egyáltalán lehetséges, hogy a Nagy Falánk, a Nagy Kigömböc, a Bankzsaroló, a Nagy Sajtóhajhász és Médiamumus, a Nagy Keresztény-Nagy Nemzeti és Nagy Közép egy közönséges aláíró volt. Egy su-tyorgó.

Már másodszer fordulhatott ilyesmi elő a koalíció történetében. Megint meg kell kérdezni, hogy három-e a magyar gazdaság vagy háromperhárom.

Nem tudni, hogyan számol el, legalább maga előtt a kormányzó pártelnök, „a cél szentesít mindent” elvével. Szárszón ez kevéssé érdekelte az összegyűlteket. Majd pont Antall József lelki üdvéért aggódunk, amikor Jordán Tamás József Attilát mond.

De tényleg, mi van akkor, ha győz... A... Kik? És akkor kik lesznek? És miért akarnak győzni?

Ez azért érdekes, mert csupa győztes ember jött össze Szárszón. Mit tud még győzni egy Konrád György? Egy Mészöly Miklós? Makk Károly? Bródy János? Koltai Róbert? Koncz Zsuzsa? Pláne Faludy György. Kállai Ferenc egy Tanú után?

Csak a megjelent művészeket soroltam, a teljesség minden igénye nélkül.

Legfőljebb magukat bírják legyőzni. Mert valahogy történelmileg úgy alakult, hogy már a hatalom közele is pojját csinál a művészekből. Azok meg olyanok, hogy látván nevétségességüket, először magukat kezdik utálni, aztán egymást, végül a hatalmat. Alighanem azért, mert történelmileg úgy alakult, hogy az az etikai norma, amire a politikai hatalom épül, nem egyeztethető össze azzal, amit a művészetnek nevezhető teljesítmény megkövetel.

A hírlapíróknak is ezzel kell szembenéniük.

Mondtam is Tamás Gáspár Miklósnak, hogy semmi mást nem várok tőlük, csak azt, hogy tartsák magukat a munkamegosztás elvéhez. Ha tegyük föl és engedjük meg egy pillanatra, hogy történelmileg úgy alakul... Akkor neki az lesz a dolga, hogy elő- és eladja pártjának ideológiáját. Nekem meg az lesz, hogy figyeljem, mikor hibázott: mikor vét a gyakorlat az ideológia ellen. Ha erre rámutatva, érvelve bohócot csinál belőle, akkor eltűröm, sőt elvárom, hogy érvelésemben hibát találjon és ellenbohóccá tegyen. De aztán hívjon meg egy vacso-

rára. Hogy legyen időnk egynémely párttól, hazától, nemzettől nem feltétlenül független, de politikai értelemben távortartással szemlélnélhető dolgról elbeszélgetni. Mert valahogy az ember mégiscsak attól az, hogy a nagymamája miképpen készítette a kolozsvári rakott káposztát, meg hogy szereti-e a tokaji aszút, avagy fröccsnek issza.

Orbán Viktornak ezt nem mondtam. Főlöské. Aki annyira fiatal, hogy nem tud különbséget tenni a parlamenti ríposztózás és a táborúmenti hülyéskedés között, és veszi magának a bátorságot arra, hogy még egy Szárszón is negyedóránként megsértődjön, attól csak azt várhatom, hogy marad, mi volt: a sajtóles, a sértettségűbűnát meg a Mikiegerészes.

Horn Gyulának meg azért nem mondtam, mert ő inkább elharapná a nyelvét, semmint hogy Csurkába merüljön, ha egy újságíró véltén vagy valóban megsérti.

Karinthy mondott valami olyat, hogy minden humorista egyenlő az el nem süttött poénjaival. A politikus meg az észre nem vett sértődéseivel.

Lesz Szárszó vagy nem lesz? Jövőre, meg azután. Megkérdezhetném Farkasházyt. De nem teszem, mert hátha azt mondja, nem lesz, és akkor nem marad mit végiggondolnom.

Az is lehet, hogy jövőre úgy alakul, hogy egy nagy népünnepély kerekedik a kertjében. Amelyre a pártvezérek már bokros teendőik, diplomáciai napirendjük, valamint más egyezteté-

si problémák miatt nem tudnak majd eljönni, ám üdvözetüket küldik. Ellenben három volt pénzügyminiszter helyett már négy vagy öt teszi tiszteletét. Valamint a pártvezérek holdudvarából azok, akiket kijelölnek a „legalább te legyél csak ott” képviselői szerepre. Hirtelen túl jól fésült demokrataemberek, akik még szemrebbenés nélkül válaszolnak a már kinosodó kérdésekre. És művészek, akik belelátván a hatalom és kultúra újabb játszmáiba, megint helyszükét érzik és levegőzni vágyanak Szárszón. Ja, és néhány hírlapíró, publicista, ugyanezért.

Két év múlva pedig már az egész szellemi és politikai életben a Hankiss-Gombár-szindróma pusztít majd. Nehéz szívvel, de alighanem kockázat nélkül jósolható, hogy például Gőncz Árpád, Konrád György vagy Eörsi István ugyanolyan távol kerül majd az új hatalomtól, mint a mostani országloktól Hankiss és Gombár, noha együtt vertek sátrat Lakitelken. És ha nem kettő, akkor három esztendő múlva. Senki sem tehet majd róla. Ez itt a történelmileg való alakulás rendje. Barátságot és becsületet, művészetet és tekintélyt zabál itt a politizálásnak mondott osztalékcsikarás.

Mégis azt mondanám Farkasházy-nak, ha megkérdezné, hogy jövőre is szökkenjünk Szárszóba. Mégiscsak esély a romlás ellen Nagy Bandó házlevelve. Meg Attila. A József.

Andrasew Iván

